

GENEL TARAMA

1. A. Basit Yapılı Kelimeler

Yapım eki almamış kelimelerdir. Bunlara kök de denir. Bir kelimenin çekim eki alması onun yapı olarak kök özelliğini bozmaz.

Kalem, Kalemim, Kalemdir, Kalemler, Kalemde

Dünyada hiçbir dost İnsana kitaptan daha yakın değildir.

Cümledeki; Kitap, dünya, dost, İnsan, yakın gibi kelimeler birer basit yapıli kelimelerdir.

2. B. Türemiş Yapılı Kelimeler

İsim veya fiil köklerine en az bir tane yapım eki getirilerek elde edilen kelimelerdir. Bunlara gövde de denir.

Bırak, bozuk saatler yalan yanlış işlesin.

Dizelerindeki;

bozuk - bozmaktan türemiş

yanlış - yanılmaktan türemiş

İşlesin – İş kelimesinden türemiş

3. C. Birleşik Yapılı Kelimeler

İki ya da daha çok kelimenin yan yana gelerek (çoğu kez kendi anlamlarını yitirerek) kaynaşmasından oluşan yeni anlamlı kelimelerdir.

Örnekler:

Aslanagzi, Sarıyer, gecekondı, cankurtaran, biçerdöver, çekyat, yardım etmek, hasta olmak, yarabilmek, şaşakalmak, pazartesi, hanımeli

4. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangi yapıda olduklarını sonlarına yazınız.

Elindeki tuzluğu yere düşürdü. [.....]

Telefondaki sesi çok iyi tanıyordu. [.....]

18 Yaşında olanlar silahaltına alındı. [.....]

Masanın üzerinde peçetelik var. [.....]

Kütüphanede sessiz olunmalıdır. [.....]

Buzdolabının kapısı açık kalmış. [.....]

Dondurma yere düşmüştü. [.....]

5. Sütçü erkenden sütleri bırakmış. [.....]

Tarihten ders çıkarmak gerekir. [.....]

Dün akşam ay tutulması gerçekleşti. [.....]

Erkenden ödevlerini yapıp uyudu. [.....]

Babam akşam kuşburnu getirdi. [.....]

Arkadaşının üzüldüğünü hissetti. [.....]

Sivaslı bir arkadaşım yarın gelecek. [.....]

6. Sonbaharda yapraklar sararır. [.....]

En sevdiğim oyuncağım kayboldu. [.....]

Yedigöller doğa harikasıdır. [.....]

Mikrofonu yanındakine verecek. [.....]

Hepimiz anlayışlı insan olmalıyız. [.....]

Sulak alanlar gittikçe azalıyor. [.....]

7. Aşağıdaki kelimelerden birleşik yapılı olanları işaretleyiniz.

- () sevgi () hoşgörü () deneme () pazartesi
() Beşiktaş () Kaldırım () Kavuniçi () Sehpa
() yüzyıl () Yeryüzü () Balçık () affet

8. Aşağıdaki kelimelerden basit yapılı olanları işaretleyiniz.

- () öykü () saygı () Çanakkale () Silah
() Dolmabahçe () Yurt () Yorgan () evim
() Sayı () Şakacı () Çantalar () Selam

9. Aşağıdaki kelimelerden türemiş yapılı olanları işaretleyiniz.

- () fosil () anahtarlık () anlamlı () balık
() evden () atılmak () ayakkabıcı () anı
() demlik () rahatsız () hastane () koşmak

10. Aşağıdaki boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

Yapım eki alarak anlamı değişmiş sözcüklere sözcük denir.

İki kelimenin birleşmesiyle sözcük oluşur.

..... almamış ve iki sözcükten oluşmayan kelimelere sözcük denir.

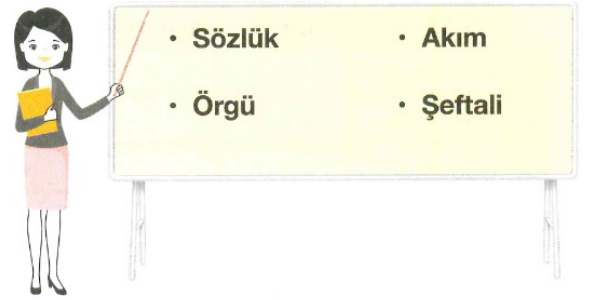
Sessiz, harman , suçüçüğü kelimelerinden türemiş bir kelimedir.

11. Basit sözcükler yapım eki almamış ve başka bir sözcükle birleşmemiş kök hâlindeki sözcüklere denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi yapısına göre basit değildir?

- A) Evde her şey yerli yerindeydi.
B) Yemeğin tuzunu biraz fazla kaçırmış.
C) Onun elinin ulaşamadığı kimse yok.
D) Yüz kızartıcı bir suça asla bulaşmadı.

12.

Öğretmenin tahtaya yazdığı sözcüklerden hangisi yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Sözlük B) Akım
C) Örgü D) Şeftali

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde basit, türemiş ve birleşik sözcük kullanılmıştır?

- A) Dut ağacında sarı bir bülbül vardı.
B) Uludağ, Bursa ilinin sınırları içinde yer alır.
C) Beyşehir, ülkemizin ikinci büyük gölüdür.
D) Sivrisineklere rağmen güzel güzel uyudu.

14. Aşağıdaki sözcüklerden hangisinin yapısı ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Kıskaç (Basit)
- B) Kalemlik (Türemiş)
- C) Alışveriş (Birleşik)
- D) Doğu (Türemiş)

15.

ölçüt erbaş bencil	kumsal külbastı boşboğaz
Türemiş	Birleşik

Yukarıdaki sözcükler yapısı bakımından sınıflandırırken bir yanlışlık yapılmıştır.

Buna göre hangi sözcükler yer değiştirirse yanlışlık giderilmiş olur?

- A) ölçüt – kumsal
- B) erbaş – külbastı
- C) bencil – boşboğaz
- D) erbaş – kumsal

16. Uyanır, Kocatepe’de Mustafa Kemal

Kasım rüzgârlarıyla düştün,

Alnında yüce inançların aklı. (Mustafa Necati Karaer)

Bu dizelerde altı çizili sözcüklerin yapıları aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Birleşik – Türemiş – Basit
- B) Basit – Türemiş – Türemiş
- C) Birleşik – Basit – Türemiş
- D) Türemiş – Basit – Basit

17. Elma dalından uzağa düşmez

I II

Ne yana gitsem nafile

Memleketin hâli gözümde gitmez.

III

IV

Bu dizelerdeki numaralanmış sözcüklerden hangisi yapıcı diğerlerinden farklıdır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.

18. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi türemiş sözcük değildir?

- A) Vatandaş hakkını arayacak merci bulamıyor.
- B) Evcil hayvan sahipleri daha mutlu insanlardır.
- C) Birkaç genç kumsalda voleybol oynuyordu.
- D) Uyumadan önce annesinden masallar dinler.

19. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi yapısı bakımından ötekilerden farklıdır?

- A) İtalya’daki Etna Yanardağı aktif hâdedir.
- B) Küçük köpek susuzluktan dilini sarkıtmıştı.
- C) Komşumuzun boşboğazlıklarına alıştık.
- D) Akarsu taşıyamadığı toprağı buraya biriktirmiş.

20. İsim çekim ekleri isimlere gelir ve eklendiği sözcüğün yapısını değiştirmez.

Buna göre aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisinin aldığı ekle yapısı değişmemiştir?

- A) O kadar yoksul ki bir parça ekmeğe muhtaç.
- B) Yazı çok eski zamanlardan beri kullanılır.
- C) Daha doğmadan adı dedesi tarafından kondu.
- D) Temizlik yapmak için erkenden kolları sıvadı.

21. Türemiş sözcükler en az bir yapım eki alır.

Buna göre aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi türemiş değildir?

- A) Akıllı insanlar her işinde planlı olur.
- B) Gözleri masmaviydi küçük kızın.
- C) Yazlık elbiselerini giyip düğüne katıldı.
- D) Tavan arasından tıkırtılar geliyordu.

22. Işık verdim uçan kuşun kanadına,
I II
Bakın, yeryüzüne aydınlık getirdim.
III IV

(Sabahattin Kudret Aksal)

Bu dizelerdeki numaralanmış sözcüklerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. sözcük yapıca türemiştir.
- B) II. sözcük iyelik ve hâl eki almıştır.
- C) III. sözcük yapıca bileşiktir.
- D) IV. sözcük çekim eki almıştır.

23. **Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi ayrılma hâlindeydir?**

- A) Kardeşime çok güzel hikâye kitapları aldım.
- B) Beşinci kattan yürüyerek indim.
- C) Sinemada izlediği film onu çok etkiledi.
- D) Pazarı dolaşp biraz sebze, meyve alacak.

(2014-PYBS)

24. **Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi, yapısı bakımından "türemiş"tir?**

- A) İnsanlar meraklı gözlerle kalabalığa yaklaştı.
- B) Bu saatte etrafa hanımeli kokusu yayılır.
- C) Seninle aynı sokakta oturuyormuş.
- D) Annem çok güzel pastalar yapıyor.

(2014-PYBS)

25. **Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerden hangisi yapısı bakımından basit değildir?**

- A) Ahmet saat sekize çeyrek kala evden çıktı.
- B) Ayşe içeri girer girmez halasıyla karşılaştı.
- C) Sofradan kalktıktan sonra sessizlik başladı.
- D) Gazetelere bakmak için aşağı indi.

(2016-PYBS)

26. **Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük yapım eki almamıştır?**

- A) Kuraklık nedeniyle susuz bir yaz geçirdik.
- B) Haklı olduğunda kendini savunmalısın.
- C) Yalancı insanlar başkalarını mutsuz eder.
- D) Biz bu tür konulara çok güleriz.

(2018-İOKBS)

27. **Aşağıdaki altı çizili kelimelerden hangisi yapı bakımından farklıdır?**

- A) Sokağın başında bahçeli bir ev vardı.
- B) Vergi vermek vatandaşlık görevidir.
- C) Adnan Bey, odaya öfkeyle girdi.
- D) Konuşması bitince etrafı bir sessizlik kapladı.

(2017-İOKBS)

28. Tay değil, çiçek değil, yıldız hiç değil;

I
Toprağa koşan bir şey var sende
II III IV

Bu dizelerdeki numaralanmış kelimelerden hangisi bulunma hâlindeydir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV.
- (2015-PYBS)

29. Antakya'da yağmur yağıyor sicim sicim, Gazetem,
1
kalemim üşüyor,
Üşüyor burnumun ucu, kulağım,
2
Sobalarımız üşüyor evlerimizde,
3
Ormanlarda odunlar üşüyor.
4

Bu şiirde numaralandırılmış sözcüklerden hangisi iyelik eki almamıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

(2014-PYBS)

30. Gün olur alır başımı giderim,
1
Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda
2 3
Şu ada senin bu ada benim
4
Yelkovan kuşlarının peşi sıra

Bu dizelerde numaralanmış sözcüklerden hangisi ayrılma (çıkma) hâli eki almıştır?

- A) 1. B) 2. C) 3. D) 4.

(2017-İOKBS)

31. "Selim bahçe..." ifadesi, aşağıdakilerin hangisiyle tamamlanırsa "bahçe" sözcüğü "bulunma" anlamı taşıyan bir ek alır?

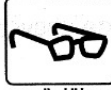
- A) -(y)i sever.
B) -(y)e gidecek.
C) -den şimdi çıktı.
D) -de elma topluyor.

(2013-PYBS)

32. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yapı yönünden diğerlerinden farklıdır?

- A) Okullar haftaya eğitime başlıyor.
B) Büyüklerin deneyimlerinden siz de faydalanın.
C) Gökyüzündeki yıldızlar hepimize umut veriyor.
D) Yeraltındaki zenginliklerin hala farkında değiliz.

33. Aşağıdaki resimlerden hangileri kendi arasında yapı bakımından bir değişiklik göstermez?

- A) göz gözlük
B) İnsan insanlar
C) kalem kalemlik
D) simit simitçi

34. Hangi öğrencinin cümlesi basit sözcüklerden oluşmaktadır?

- A) İnsanların dertlerini dinlemeliyiz.
- B) Gece, düşüncelerin arasındır.
- C) Gelişimin temeli öğrenmektir.
- D) Dostluk, kanatsız sevgidir.

35. Arkadaş, iyi bir gün
Sakla kötü günlere
İyi bir dostu da öyle
Yiğitliği korkaklığı sevgiyi
Kini sakın saklama

Yukarıdaki şiirin kaçınıcı dizesinde tüm sözcükler türemiştir?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

36. Ne hasta bekler sabahı
Ne taze ölüyü mezar
Ne de şeytan bir günahı
Seni beklediğim kadar.

Yukarıdaki dizelerde geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yapısı diğerlerinden farklıdır?

- A) sabahı B) ölüyü
C) günahı D) seni

37. Aydınlıkta kuşlar yola koyuldular, yavrularına
Türemiş Basit
yiycek bir şeyler bulmak umuduyla. Yavruları
Basit
ise derin bir uykudaydı.
Basit

Yukarıdaki cümlede geçen altı çizili sözcüklerden hangisinin yapısı yanlış verilmiştir?

- A) aydınlık B) yavrularına
C) şeyler D) uykudaydı

38. Sarıyayla'da fındıkçılar harmandan geliyorlar.

Yukarıdaki cümlede geçen altı çizili sözcüklerin yapısı aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla ve doğru olarak verilmiştir?

- A) Birleşik - Basit - Türemiş
B) Birleşik - Türemiş - Basit
C) Birleşik - Basit - Basit
D) Basit - Türemiş - Birleşik

39. Sözcükler yapılarına göre, basit, türemiş ve birleşik olarak üçe ayrılır.

Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde sözcükler üç farklı yapı türünü de örneklemektedir?

- A) Beşiktaş, imambayıldı, anahtar
B) Gecekondü, kalemlik, sandalye
C) Müdür, öğretmen, öğrenci
D) Saygısız, ahlak, bilgece

40. Aşağıdaki sözcüklerden hangisine "-cı, -ci" eki getirilirse bir kişinin karakter özelliğini yansıtır?

- A) simit B) yayın
C) yalan D) kitap